

Crec que aquest Claustre ha d'aprovar aquesta declaració, i exposo aquí els motius per què ho crec:

La Universitat és més que un centre de saber i de ciència, més que la transmissió d'uns continguts o d'unes metodologies. Per molts rànquings, prestigi i relacions internacionals que tingui, la Universitat no serveix de res si no és motor crític de la societat. La Universitat, abans que tot, ha de servir per millorar la societat, per fer-la avançar. Ho fa de moltes maneres, amb ciència, amb investigació, amb ensenyament, però també amb posicionament ferm davant les crisis del país, i avui ens han recordat l'article de l'EUB que ho avala. Ningú no dubta que avui Catalunya es troba en una situació de crisi. La paraula crisi (deixeu-me que vagi als grecs, ja esmentats avui aquí) vol dir judici, en el sentit de discerniment, judici intel·lectual i moral, i de la mateixa arrel tenim criteri i crític. Li acostumem donar un sentit negatiu, perquè tota crisi comporta incomoditat, de vegades intensa, sense adonar-nos que les situacions de crisi són precisament les que ens obliguen al discerniment, al judici intel·lectual, a destriar per tal de millorar. Les crisis no són dolentes en si mateixes, perquè ajuden a avançar. Allò que és dolent és la manera de gestionar les crisis o de reprimir-les, i sobre això va la declaració que presentem avui.

La situació catalana mai no hauria hagut d'arribar als tribunals, perquè no són els jutges els qui han de dirimir una qüestió política. Des del començament s'ha demanat un diàleg que no ha existit. Tornem ara a demanar diàleg i llibertat, i ho fem amb les altres universitats catalanes, que han aprovat o presentaran a aprovació aquests dies aquesta mateixa declaració. És important que la institució universitària, en l'exercici de la seva autonomia, recordem-ho, s'expressi amb una sola veu. Alguns diran que això és fer política i és veritat, perquè tot és política, en el sentit més digne del terme, el de la implicació dels ciutadans en la vida pública. Pensem que no fer res, o no dir res, també és política.

No es tracta avui en aquest Claustre de manifestar-nos a favor o en contra de la independència de Catalunya, sinó de reivindicar la llibertat d'expressió, el dret de manifestació i la necessitat de reconsiderar les lleis quan una gran part de la població ho demana, o sigui, fer política. Estic a favor de l'estat de dret, de les lleis que provenen de la lliure decisió del poble i que no serveixen per oprimir-lo, de la política basada en el respecte i el diàleg entre iguals. Les lleis s'han de respectar i, ja que s'ha esmentat Plató, vull recordar que, per a Plató, les lleis les han de fer els filòsofs, o sigui, els de màxima dignitat i virtut. Les lleis s'han de respectar, però quan una gran part de la població sent que li són massa estretes i l'ofeguen, s'ha de trobar la manera, política, pensada i enraonada, no judicial, perquè aquestes lleis ofereixin l'espai de llibertat que el poble demana. L'estat de dret funciona quan genera confiança en la llei. Funciona quan genera confiança en els jutges que han de dirimir els conflictes que perjudiquen els ciutadans. Funciona quan la població confia en la policia perquè aquesta hi és per protegir-la i no per agredir-la. Tota aquesta confiança ha trontollat en els darrers temps, i no solament a Catalunya ni solament en relació amb l'independentisme. Crec que la Universitat, en defensa de l'estat de dret, que és el que jo vull per a Espanya i per a Catalunya, ha de fer sentir la seva veu quan les circumstàncies fan que la confiança de bona part de la societat s'esquerdi.

Alguns dels empresonats han estat professors nostres, o de les altres universitats. Aquí al Claustre mateix, hem sentit testimoni de persones directament afectades per les investigacions judicials, ja sigui en ells mateixos o en els seus familiars directes. Hi ha estudiants que han resultat greument ferits aquests dies mentre exercien el dret de protestar. A tots els podem i els hem de donar suport i afecte, però, fins i tot si no hi hagués ningú entre les seixanta mil persones d'aquesta universitat que estigués afectat per aquesta crisi, la Universitat de Barcelona hauria de fer sentir la seva veu en defensa de la llibertat i de la pau.

La Universitat, i especialment una de tan gran com la nostra, no deixa de ser un reflex de la societat. Crec que a la universitat hi cap tothom, els independentistes i els unionistes, els partidaris d'una interpretació molt restrictiva de la Constitució espanyola i els qui hi veuen marge per a l'autodeterminació, els republicans i els monàrquics, els qui no volen separar-se d'Espanya, però no estan d'acord amb el tracte que rep Catalunya, els qui opinen que el judici s'ha fet bé i els qui opinen el contrari, els de dretes, els d'esquerres, els qui estan a favor d'aquesta declaració i els qui hi estan en contra, i per això la votem. Hi cap tothom i hi ha de cabre, perquè és el centre de la controvèrsia intel·lectual i científica, del debat i del criteri. L'únic que no podem permetre mai que càpiga a la Universitat, ni enlloc, és la mentida i la violència.

L'únic autèntic poder de la Universitat, la seva força, és el poder de la paraula i del pensament, i el seu deure moral és pensar i fer servir la paraula de la raó.

Per això, en defensa de la diversitat, del diàleg, de la llibertat i de la pau, crec que aquest Claustre, avui, mitjançant el vot, ha de signar aquesta declaració, junt amb les altres universitats catalanes, al servei d'Espanya i de Catalunya.

Barcelona 21 d'octubre de 2019

Montserrat Camps Gaset